

Sporočilo za javnost

Stališča zagovornikov legalizacije konoplje za osebno rabo temeljijo na napačni interpretaciji podatkov

Ljubljana, 29. avgust 2025 – V Slovenskem združenju za kronične nenalezljive bolezni (ZKNB), ki združuje številne nevladne organizacije s področja javnega zdravja, opozarjamo, da se v javnosti pojavljajo številni zavajajoči in znanstveno neutemeljeni podatki in informacije, s katerimi podporniki legalizacije konoplje za osebno rabo skušajo ljudi in medije prepričati, da legalizacija konoplje ne bo imela negativnih posledic za naše otroke, mladostnike in odrasle. Pri tem se v zadnjih dneh pogosto sklicujejo na ameriško raziskavo *National Survey on Drug Use and Health (NSDUH, 2023)*, ki kaže stabilnost ali upad rabe konoplje med mladostniki v zadnjem desetletju. Ti podatki se neupravičeno in povsem napačno uporabljajo kot dokaz, da je legalizacija konoplje v ZDA prispevala k zmanjšanju njene rabe med mladimi.

Takšna razlaga je zavajajoča in nevarna iz več razlogov:

1. Metodološka omejitev NSDUH

- Ameriška agencija SAMHSA je v svojem poročilu zapisala, da podatkov po letu 2020 ni mogoče neposredno primerjati s preteklimi leti zaradi sprememb metodologije. Trditev o »večletnih upadih« med mladimi tako ni znanstveno utemeljena (NSDUH, 2023).

2. Dokazan porast rabe konoplje med odraslimi po legalizaciji

- V ZDA so zlasti v državah, ki so legalizirale konopljo, med odraslimi, starejšimi od 26 let, zabeležili občutno povečanje rabe in motenj, povezanih s konopljo, v primerjavi z državami, ki konoplje niso legalizirale (JAMA Psychiatry, 2020)¹.
- Večletna kohortna raziskava v Oregonu, kjer je konoplja za osebno rabo legalna, je pokazala, da je legalizacija podvojila verjetnost njene vseživljenjske rabe med mlajšimi odraslimi (18–39 let) (Psychology of Addictive Behaviors, 2019)².

¹ Po legalizaciji konoplje za psihoaktivno rabo so podatki pri odraslih, starejših od 26 let, pokazali višjo rabo v zadnjem mesecu (5,65 %→7,10 %), pogostejšo rabo (2,13 %→2,62 %) in višjo stopnjo motenj zaradi rabe konoplje v zadnjem letu (0,90 %→1,23 %) v primerjavi z državami, kjer konoplja ni legalizirana.

² Longitudinalna kohortna raziskava z naslovom: »Oregon Raising Healthy Children Project«

- Med študenti v zveznih državah, ki so konopljo legalizirale, sta se 30-dnevna uporaba in pogosta uporaba (20 dni ali več na mesec) povečali za 18–23 % (Addiction, 2020)³.

3. Povečanje dnevne rabe in tveganj

- V zadnjih treh desetletjih se je delež dnevnih uporabnikov konoplje v ZDA povečal s 10,9 % (1992) na več kot 42 % (2022). Danes pogosta uporaba konoplje v ZDA presega dnevno rabo alkohola (Addiction, 2024)⁴. Poleg tega se je po legalizaciji povečala sočasna raba konoplje in alkohola, kar dodatno povečuje zdravstvena tveganja (Journal of General Internal Medicine, 2023).

4. Druge verjetne negativne posledice legalizacije

Izkušnje iz tujine (zlasti ZDA in Kanade) kažejo, da legalizacija konoplje prinaša tudi številna dodatna tveganja za javno zdravje in varnost, kot so:

- **Slabša prometna varnost** – povečanje prometnih nesreč in smrtnih žrtev zaradi vožnje pod vplivom konoplje.
- **Duševno zdravje** – večje tveganje za pojav psihoz, depresije in anksioznih motenj pri mladih in odraslih.
- **Hospitalizacije otrok in mladostnikov** – porast primerov zastrupitev z izdelki iz konoplje z visoko vsebnostjo THC, pogosto v obliki živil (t. i. »edibles«).
- **Večja dostopnost in normalizacija** – povečanje rabe v družinah, kjer starši uporabljajo konopljo, kar vpliva na vedenjske vzorce otrok in mladostnikov.
- **Obremenitev zdravstvenega sistema** – večja potreba po zdravljenju in obravnavi motenj, povezanih s konopljo, ter dolgoročno višji stroški za zdravstveno in socialno varstvo.

³ Nacionalno ocenjevanje zdravja na univerzah (587 kampusov, 2008–2018): v državah, ki so legalizirale konopljo za osebno rabo, se je verjetnost 30-dnevne uporabe povečala za 23 %, pogosta uporaba (≥20 dni/mesec) pa za 18 % v primerjavi z univerzami v državah, ki konoplje niso legalizirale; učinki so trajali več let po legalizaciji in so bili najmočnejši pri študentih, starejših od 21 let.

⁴ Dnevna/skoraj dnevna raba (DSD) se je na nacionalni ravni močno povečala z liberalizacijo zakonodaje: do leta 2022 je 42,3 % uporabnikov v zadnjem mesecu poročalo o DSD rabi (v primerjavi z 10,9 % leta 1992), pri čemer DSD raba konoplje zdaj presega DSD rabo alkohola v ZDA (NSDUH 1979–2022).

5. Preventiva, ne liberalizacija

- Stabilnost uporabe med ameriški mladostniki je bolj verjetno posledica sistematičnega vlaganja v preventivne programe na lokalni ravni, vlaganj v zaščito otrok in mladostnikov ter omejitev dostopa do konoplje in drugih drog – ne pa same legalizacije. Slovenski predlog zakona takšnih ukrepov ne naslavlja dovolj jasno in konkretno, kar pomeni, da otroci in mladi ne bodo ustrezno zaščiteni.

Izjave predstavnikov Slovenskega združenja za kronične nenalezljive bolezni:

Matej Košir, direktor Inštituta »Utrip« in vodja mreže »Preventivna platforma«:

»Legalizacija konoplje v Sloveniji ne bo prinesla večje zaščite mladih, ampak povečala normalizacijo rabe. Namesto parcialnih rešitev potrebujemo celovito preventivno politiko, ki temelji na znanstvenih dokazih.«

Franč Zalar, predsednik ZKNB:

»Iz številnih pogovorov z zdravniki lahko potrdim, da se v ambulantah srečujemo s čedalje več mladimi in odraslimi, ki imajo resne težave zaradi pogoste rabe konoplje. Legalizacija tega problema ne bo zmanjšala, temveč ga bo še poglobila.«

Manca Kozlovič, predsednica Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija:

»Mladi že danes poročajo, da je konoplja lahko dostopna. Legalizacija bi ta dostop le še povečala. Politike morajo biti usmerjene v zaščito najranljivejših, ne v popuščanje lobijem.«

David Razboršek, direktor Zavoda Vozim:

»Kot organizacija, ki dela z mladimi na področju prometne varnosti, opozarjamo, da bi legalizacija povečala tveganja v prometu. Konoplja dokazano zmanjšuje sposobnosti za varno vožnjo.«

Mihaela Lovše, predsednica Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo (SZOTK):

»Na področju zasvojenosti z nikotinom smo se desetletja borili za omejevanje dostopa do tobačnih izdelkov. Zakaj bi zdaj pri konoplji naredili korak nazaj in legalizirali snov, ki je prav tako zasvojljiva in nevarna?«

Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni (ZKNB) zato poziva poslance Državnega zbora, naj zavrnejo predlog zakona o konoplji za omejeno osebno uporabo. Namesto tega je treba okrepiti vlaganja v preventivo (vključno s programi nevladnih organizacij), javnozdravstveno ozaveščanje ter podporo mladim in njihovim družinam.

Za dodatne informacije in pojasnila smo vam na voljo na telefonski številki **031 880 520** (Matej Košir) ali e-poštnem naslovu: info@sncda.si.

Lep pozdrav,

Franc Zalar, predsednik zKNB in podpredsednik Društva za zdravje srca in ožilja
Matej Košir, direktor Inštituta »Utrip« in vodja mreže »Preventivna platforma«
Manca Kozlovič, predsednica Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija
David Razboršek, direktor Zavoda Vozim
mag. Nataša Jan, direktorica Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije
Neža Polh, generalna sekretarka Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo
Tomaž Gorenc, direktor Inštituta za zdravje in okolje

Viri in literatura:

- Bae, H., & Kerr, D. C. R. (2020). Marijuana use trends among college students in states with and without legalization of recreational use: Initial and longer-term changes from 2008 to 2018. *Addiction*, 115(6), 1115–1124. <https://doi.org/10.1111/add.14939>
- Caulkins, J. P. (2024). Changes in self-reported cannabis use in the United States from 1979 to 2022. *Addiction*, 119(9), 1648–1652. <https://doi.org/10.1111/add.16519>
- Cerdá, M., Mauro, C., Hamilton, A., Levy, N. S., Santaella-Tenorio, J., Hasin, D., Wall, M. M., Keyes, K. M., & Martins, S. S. (2020). Association between recreational marijuana legalization in the United States and changes in marijuana use and cannabis use disorder from 2008 to 2016. *JAMA Psychiatry*, 77(2), 165–171. <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2019.3254>
- Gonçalves, P. D., Levy, N. S., Segura, L. E., et al. (2023). Cannabis recreational legalization and prevalence of simultaneous cannabis and alcohol use in the United States. *Journal of General Internal Medicine*, 38(6), 1493–1500. <https://doi.org/10.1007/s11606-022-07948-w>
- Stormshak, E. A., Caruthers, A. S., Gau, J. M., & Winter, C. (2019). The impact of recreational marijuana legalization on rates of use and behavior: A 10-year comparison of two cohorts from high school to young adulthood. *Psychology of Addictive Behaviors*, 33(7), 595–602. <https://doi.org/10.1037/adb0000508>
- Substance Abuse and Mental Health Services Administration. (2024). *Key substance use and mental health indicators in the United States: Results from the 2023 National Survey on Drug Use and Health* (HHS Publication No. PEP24-07-021, NSDUH Series H-59). U.S. Department of Health and Human Services. <https://library.samhsa.gov/product/2023-nsduh-report/pep24-07-021>